

บันทึก

เรื่อง เสรีภาพแห่งข่าวสาร

(๑) เรื่องที่เลขาธิการสหประชาชาติใคร่ขอจะได้ตัวบทกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับกฎเกณฑ์หรือคำสั่งของทางราชการ และคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพแห่งข่าวสารนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ทำการตรวจค้นให้แล้ว โดยตรวจดูเฉพาะตัวบทกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับกฎเกณฑ์หรือคำสั่งราชการเท่านั้น เพราะในส่วนที่เกี่ยวกับคำพิพากษาของศาล ทางกระทรวงการต่างประเทศได้เสนอเรื่องไปให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณา ดังปรากฏตามหนังสือกระทรวงการต่างประเทศที่ กต.๐๘๐๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๐๓ แล้ว

ในระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ (๑๕๖๓) จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ (๑๕๖๔) ประเทศไทยมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับเสรีภาพแห่งข่าวสารแต่อย่างใด เอกสารในเรื่องนี้ที่พอจะอ้างได้ก็คือ คำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจและคำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์ ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น ๘ ฉบับด้วยกัน เรียงลำดับก่อนหลังดังนี้

๑. คำสั่งเจ้าพนักงานการพิมพ์ที่ ๕/๒๕๐๖ เรื่องห้ามการขายหรือจำหน่าย แจกจ่ายและให้ยืมสิ่งพิมพ์ (ราชกิจจานุเบกษา แผนกสามัญ ตอนที่ ๘๘ หน้า ๒๐๔๘)

๒. คำสั่งเจ้าพนักงานการพิมพ์ ๙/๒๕๐๖ เรื่อง ยกเลิกคำสั่งห้ามการขายหรือจำหน่ายแจกจ่ายและให้ยืมสิ่งพิมพ์ (ราชกิจจานุเบกษา แผนกสามัญ ตอนที่ ๙๕ หน้า ๑๒๙๐)

๓ คำสั่งอธิบดีกรมตำรวจที่ ๑/๒๕๐๗ เรื่องห้ามการสั่งหรือนำสิ่งพิมพ์เข้ามาในราชอาณาจักร (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๓๘ หน้า ๑๒๘๖)

๔. คำสั่งเจ้าพนักงานการพิมพ์ที่ ๒/๒๕๐๗ เรื่องสั่งห้ามการขายหรือแจกจ่ายและให้ยืมสิ่งพิมพ์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๓๘ หน้า ๑๒๘๗)

๕. คำสั่งอธิบดีกรมตำรวจที่ ๒/๒๕๐๗ เรื่องสั่งห้ามการขายหรือแจกจ่ายและให้ยืมสิ่งพิมพ์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๔๑ หน้า ๑๓๗๙)

๖. คำสั่งเจ้าพนักงานการพิมพ์ที่ ๓/๒๕๐๗ เรื่องสั่งห้ามการขายหรือแจกจ่ายและให้ยืมสิ่งพิมพ์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๔๑ หน้า ๑๓๘๐)

๗. คำสั่งอธิบดีกรมตำรวจที่ ๓/๒๕๐๗ เรื่องห้ามการสั่งหรือนำสิ่งพิมพ์เข้ามาในราชอาณาจักร (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๕๐ หน้า ๑๕๗๑๐)

๘. คำสั่งเจ้าพนักงานการพิมพ์ที่ ๕/๒๕๐๗ เรื่องสั่งห้ามการขายหรือแจกจ่ายและให้ยืมสิ่งพิมพ์ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๕๐ หน้า ๑๕๗๒)

(๒) สำหรับเรื่องที่สหประชาชาติได้แจ้งว่ารัฐบาลจะทำคำแถลงเกี่ยวกับเสรีภาพแห่งข่าวสารในระยะนี้เสนอไปด้วยก็ได้ นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอข้อความดังต่อไปนี้

“ในระหว่างระยะเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๑๙๖๒ จนถึงเดือนมิถุนายน ๑๙๖๔ แม้ว่าประเทศไทยจะได้ริเริ่มและดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทกฎหมายที่เกี่ยวกับเสรีภาพแห่งข่าวสารบางประการ เช่น การเร่งรัดการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ แต่ทว่าบทกฎหมายเหล่านี้ก็ยังมีได้ปรากฏต่อประชาชน ในนโยบายของรัฐบาลของประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับเสรีภาพแห่งข่าวสารสำหรับปัจจุบันนี้คงถือตามแนวนโยบายเดิมอย่างไรก็ดี เป็นที่ควรสังเกตว่า นับแต่ขณะที่นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันได้เข้าดำรงตำแหน่ง ๔ ธันวาคม ๑๙๖๓) สืบต่อนายกรัฐมนตรีคนก่อนซึ่งถึงแก่กรรมไปนั้น นายกรัฐมนตรีก็ได้แถลงย้ำถึงเสรีภาพของประชาชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเสรีภาพแห่งข่าวสารอยู่เสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางปฏิบัติก็ได้มีคำสั่ง โดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารเช่น เจ้าหน้าที่ตรวจข่าวตามกฎหมายว่าด้วยกฏอัยการศึก ให้ผ่อนคลายความเข้มงวดให้มากที่สุด (ประเทศไทยตกอยู่ภายใต้กฏอัยการศึกตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๘) และด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นเหตุให้บุคคลที่ขาดความปรารถนาดีต่อประเทศบางกลุ่มฉวยโอกาสที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและการผ่อนคลายความเข้มงวดนี้เพื่อประโยชน์แก่ตนแก่พรรคพวกของตน หรือแก่ลัทธิการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อระบอบประชาธิปไตย โดยได้ทำการพิมพ์โฆษณาอย่างเคลือบคลุมเป็นการกล่าวร้ายเสียสืต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วยมุ่งหวังที่จะบ่อนทำลายหรือคุกคามความมั่นคงต่อฐานะของรัฐบาลไทย ซึ่งขณะนี้ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นแก่การดำรงอยู่ของประเทศภายใต้ความยุ่งยากของสถานการณ์ของโลกและเหตุการณ์รอบ ๆ ประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสั่งปิดหนังสือพิมพ์ไปฉบับหนึ่งโดยอาศัยอำนาจจากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๗^๑

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่า แม้ผลของการดำเนินการของรัฐบาลชุดปัจจุบันจะยังมีได้ปรากฏออกมาเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ประชาชนทั่วไปจะพึงเห็นได้ แต่รัฐบาลของประเทศไทยก็ได้แสดงออกซึ่งเจตนาที่จะรักษาและดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพของประชาชนในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งเสรีภาพแห่งข่าวสารและนายกรัฐมนตรีได้กล่าวยืนยันต่อประชาชนอยู่เสมอในทุกโอกาสว่า รัฐบาลนี้จะได้เร่งรัดการเร่งรัดรัฐธรรมนูญฉบับถาวร^๒ พร้อมด้วยบทบัญญัติที่ให้ประกันและคุ้มครองเสรีภาพโดยสมบูรณ์เพื่อนำมาสู่ประชาชนชาวไทยในไม่ช้านี้”

(นายหยุด แสงอุทัย)

^๑ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ ตอนที่ ๘๕ หน้า ๗ พ.ศ. ๒๕๐๑

^๒ ขณะนี้ประเทศไทยได้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวของคณะปฏิวัติมาตั้งแต่วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๒ ซึ่งเรียกว่า “ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร” ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่รวบรัดมีอยู่เพียง ๒๐ มาตรา และมีได้มีบทบัญญัติรับรองเสรีภาพของประชาชนไว้โดยชัดแจ้ง แต่มาตรา ๒๐ ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติให้นำประเพณีการปกครองของประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยมาใช้บังคับด้วย ซึ่งบทบัญญัตินี้ให้ประกันและคุ้มครองเสรีภาพถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีการปกครองดังกล่าว

เลขที่การคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๐๗